

Snart finns vi inte mer

UPPFÖLJNING AV PROBLEMBESKRIVNING UR ETT
ASSISTANSANORDARPERSPEKTIV TVÅ OCH ETT HALVT ÅR
SENARE

Anna Barsk Holmbom

ABH UTBILDNING OCH RÅDGIVNING | LÄRKESHOLM 574, 286 92 ÖRKELLJUNGA

Sammanfattning

2017 överlämnade vi en rapport till den då sittande LSS-utredningen. Vi ville visa på de problem inom assistansreformen som vi som anordnare stöter på. Vår förhoppning var att utredningen skulle lyssna på oss och åtgärda en del av de problem som inte bara slår undan fötterna för oss anordnare utan som också ofta påverkar våra uppdragsgivare, personer som är beviljade personlig assistans. Vi vill inte föra deras talan men samtidigt är det viktigt att även våra problem lyfts upp för den väl fungerande, självvald assistansanordning är förutsättningarna för en väl fungerande och självvald assistans. Vi kan tyvärr konstatera att LSS-utredningen valde att inte lyssna på oss. De problem vi tog upp då kvarstår i nästan lika hög utsträckning. Samtidigt har nya problem tillkommit. Om regeringen fortsätter att negligera de ekonomiska problem vi mindre och medelstora, seriösa anordnare som varit verksamma inom assistansen sen assistansreformens tillkomst, kommer vi snart inte att finnas kvar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Inledning.....	4
Ekonomi.....	5
Varför drabbar det särskilt oss äldre, seriösa verksamheter?	8
Det verkliga överskottet.....	8
...det bevisas genom att det finns mer än 1000 privata bolag.....	10
Vilka anordnare blir kvar?	11
Den negativa utvecklingen av assistansersättningen missgynnar seriösa anordnare	12
Efterskottsbetalningen och dess konsekvenser	13
Övriga frågor.....	13
Ansökan	13
Läkarintyg	13
Förslag till beslut	13
Beslut.....	14
Grundläggande behov för barn	14
Väntetid/Jour	14
Dubbel assistans	14
Hur får man använda timmarna och pengarna?.....	14
65-årsgränsen.....	15
"Utåtagerande beteende"	15
Bilkörning.....	15
Retroaktivitet.....	15
Vård/egenvård.....	15
Risker med att vård inte ger rätt till assistans men att egenvård gör det.....	16
Personliga assistenter.....	16
Rekrytering	16
Administration.....	17
Redovisning	17
Tid som jämställs med lämnad assistans.....	18
Sjukhusvistelse	18
Dödsfall.....	19
Och så slutligen - fusk och bedrägerier	19
Schablonens storlek om tidigare uppräkningsmodell hade använts	21

Inledning

2017 lät vi ta fram en rapport om några av de problem som vi som anordnare upplever inom assistansen. Vi är alla seriösa anordnare som, de flesta av oss, har bedrivit verksamhet ända sedan assistansreformen trädde ikraft 1994. Vi gjorde inte vår problembeskrivning för att maximera våra vinster. Vi gjorde den i ett försöka att bevara den assistansreform som vi alla brinner för.

Nu, två och ett halvt år senare, ville vi göra en uppföljning av vår problembeskrivning. Vi har under den här tiden blivit en verksamhet färre i vår grupp av "gamla anordnare". Ett av brukarkooperativen fick färre medlemmar och i kombination med sämre och osäkrare ekonomi valde de till slut att lägga ner. Det var en av orsakerna till att vi vill belysa frågan ännu en gång. Vi känner alla att vi äldre verksamheter har problem som beror just på vår seriositet. Vi vet inte hur länge till vi mäktar med löneökningar till redan höglönlade assistenter när assistansersättningens höjning inte täcker de kostnader vi får.

Vi fortsätter att ha en positiv grundsyn på assistansen. Den är i vår mening fortfarande något av det bästa svensk politik har skapat. Men vi är oroligare idag än vi har varit tidigare. Både får vår egen del som verksamheter men också för våra uppdragsgivare, de personer som är assistansberättigade. Om det inte finns några seriösa, privata alternativ kvar – kan man då fortfarande tala om självbestämmande för assistansberättigade? Om antalet anordnare ständigt krymper – hur påverkar det reformen?

Som i den ursprungliga rapporten vill vi betona att för oss är ett fortsatt statligt huvudmannaskap viktigare än något annat.

Vi har bett Anna Barsk Holmbom, ABH Utbildning och Rådgivning som skrev den första rapporten att även göra uppföljningen. Vi är medvetna om att vi talar ur ett anordnarperspektiv och försöker att vara tydliga i texten med vem vi anser olika problem drabbar och på vilket sätt. Vi har också valt att låta tyngdpunkten i den här uppföljningen ligga på de ekonomiska frågorna, som för oss anordnare nu medför akuta problem.

Kooperativet Bambi, Stockholm
Kooperativet Olja, Jönköping
LARGA, Lerum
Skaraborgsassistans, Mariestad
A-Assistans, Hudiksvall

Kooperativet Hand i Hand, Halmstad
Kooperativet SMIL, Malmö
LSS-Partner; Göteborg
Kooperativet Lila, Lund
Blå Assistans, Kristianstad

Ekonomi

Vi vill ägna huvuddelen i den här uppföljningen till att peka på de olika problem den otillräckliga uppskrivningen av schablonersättningen medför för oss och för våra uppdragsgivare.

Redan i förra rapporten redogjorde vi delvis för den. Problemen har sedan dess tilltagit. Frågan handlar både om vår överlevnad som verksamheter men också om valfriheten för assistansberättigade.

LSS-utredningen tar upp frågan om schablonersättningen. Först skriver regeringens speciella utredare, Stig Svensson i ett PM från januari 2018:

Utredningen har visat att den faktor som främst förklarar vinstnivån är anordnarnas personalkostnader, främst lönerna till assistenterna. Höga personalkostnader ger liten eller ingen vinst, medan låga personalkostnader ger möjlighet till högre vinster. Även lönestöd från Arbetsförmedlingen har betydelse för lönsamheten. De ideella organisationerna och brukarkollektiven, som verkar ha något dyrare löneavtal än övriga privata anordnare, har också svårigheter att skapa lönsamhet.

Personalkostnaderna utgör cirka 90 procent av anordnarföretagens kostnader och ungefär 9 av 10 personliga assistenter på den privata kvasimarknaden omfattas av kollektivavtal. Om schablonersättningen framöver inte täcker löneökningarna finns risk för att de större seriösa aktörerna, där ägare och investerare har vinstkrav kan välja att träda ut från kvasimarknaden.

Stig Svensson presenterade sitt PM på IfAs debattforum hösten 2017. I presentationen står bland annat följande:

Kommuner och seriösa anordnare som ingår kollektivavtal försätts i en ohållbar konkurrenssituation gentemot de oseriösa. På en kvasimarknad krävs striktare regler för att inte branschen ska implodera.

Utän real uppräknig av schablonen kommer lönerna pressas nedåt och de oseriösa aktörerna med låga löner och ingen eller försumbar vidareutbildning av personalen får större svängrum.

LSS-utredningen väljer i sin slutrapport att bortse från experten Stig Svenssons rapport och konstaterar istället att schablonersättningen är lagom hög eftersom inte så många anordnare går i konkurs.

Ur LSS-utredningen, sid 520

Vi bedömer att nuvarande nivå är tämligen väl avvägd. Skälen för den bedömningen är att den senaste information om assistansanordnarnas rörelsemarginal som finns tillgänglig, nämligen 2016, visar att genomsnittet ligger på knappt fyra procent. Rörelsemarginalen är alltså positiv men den är samtidigt inte att betrakta som hög –t.ex. är den betydligt högre i ett antal andra jämförbara branscher. Det är viktigt att framöver noga följa utvecklingen av relevanta löner och andra priser, marknaden bl.a. vad gäller antalet anordnare som erbjuder personlig assistans och rörelsemarginalen i branschen. Syftet är att vid behov anpassa

schablonen om utvecklingen annars riskerar gå mot antingen onödigt höga rörelsemarginaler eller mot att anordnarna lämnar marknaden.

I SOU 2014:9 la Agneta Rönn fram ett förslag om att sänka schablonersättningen grundat på att de i sin utredning kommit fram till att den varit för högt beräknad under en rad av år. I vår förra rapport visade vi dels att utredningen var starkt ifrågasatt men också att den av Rönn påstådda överkompensationen under åren 2014-2016 nedskrivits med 8 kronor per timme genom den låga uppräknings de åren. Men det stannade inte där. Våra fortsatta beräkningar (se bilaga 1) visar att den helt otillräckliga ökningen de tre därefter följande åren gett en ersättning som idag är 16 kronor per timme lägre än den hade varit om regeringen höjt schablonen med motsvarande löneökningen som skedde fram till 2013. Det är självklart att det får stora konsekvenser.

2015 hade vi den tredje lägsta höjningen av schablonen. 2016 var den näst lägsta procentuella ökningen och 2017 den lägsta höjningen någonsin i både kronor och procent. 2018 och 2019 höjdes assistansersättningen med 1,5% och nu är det även klart att regeringen inte kommer att ändra i förordningen för 2020 utan även detta år ska assistansersättningen höjas med 1,5%.

Stig Svensson skriver att lönedelen är ca 90% av schablonersättningen. Det skulle innebära att om schablonen fått utvecklats som den gjorde tidigare hade den del som inte skulle gå till löner ha varit 31,58 per timme. Hur kan det vara 16 kronor för mycket per timme, som Rönn påstod, när vi 1994 fick 30 kronor per timme för administration? Skillnaden mellan 1994 och idag är att vi idag har en administration som är så långt mer omfattande än vi hade då. Idag är summan avsedd för administration, utbildning av assistenter, arbete med arbetsmiljö och kvalitetsledningssystem samt för den assistansberättigades omkostnader både i och utanför hemmet för att ha en assistent med sig cirka 29,98 kr/timme, dvs lägre än den var när reformen infördes.

Stig Svenssons redogörelse för hur stor del av assistansersättningen som används till löner avsåg 2017. Sedan dess har två lönerevisioner där ökningen av assistansersättning inte täckt de ökade lönekostnaderna genomförts och lönedelen av schablonen torde därför vara än högre idag.

KFO och Vårdföretagarna har i en gemensam rapport beskrivit hur otillräcklig höjningen har varit i förhållande till lönerevisionen. Henrik Petrén, KFO skrev en Debattartikel i Expressen den 27 juli i samband med att rapporten publicerades:

Idag presenterar Branschorganisationen KFO Personlig Assistans en ny enkätundersökning som visar att assistansanordnarnas marginaler nu är nere på kritiska nivåer för att överhuvudtaget kunna bedriva verksamhet.

70 procent av assistansanordnarna uppger att verksamheten är satt under ekonomisk press och 75 procent har redan tvingats göra neddragningar på grund av den tuffa ekonomiska situationen. Det handlar om färre tjänstemän (hos 14 procent av assistansanordnarna), men framför allt minskade resurser till utbildning (49 procent) eller att man anställer personliga assistenter till lägre ingångslöner (43 procent).

Konsekvensen blir förstås lägre kvalitet på assistansen och stora rekryteringssvårigheter. För assistansanvändare med kvalificerade behov är läget mycket kritiskt – inga anordnare kan längre verkställa deras rättighet.

Även Sveriges kommuner vittnar om att ersättningen inte räcker till. När kommunerna utför personlig assistans ligger kostnaderna minst 10–12 procent över den statliga ersättningsnivån enligt uppgift från SKL.

I KFO samlas assistansanordnare som har kvalitet och inte vinst som högsta mål. Det är alltså inte rätten att göra stora vinster vi slåss för. Men det är inte möjligt att bedriva personlig assistans med kvalitet utan rimliga ekonomiska förutsättningar. I KFO:s medlemsundersökning uppger så många som 15 procent av anordnarna att man ser en påtaglig risk att behöva avveckla verksamheten redan under det närmaste året.

Regeringen måste förstå att situationen ohållbar och att en förändring brådskar. Vi behöver ett tydligt besked om att det är slut med smygavvecklingen av personlig assistans.

Assistansersättningen måste räknas upp minst i nivå med kollektivavtalade löneökningar och andra kostnadsökningar med start i årets höstbudget. Annars ser vi en överhängande risk att många seriösa anordnare tvingas ge upp med följderna att assistansberättigade berövas möjligheten att välja personlig assistans med såväl hög kvalitet som goda villkor för de anställda. Vi tror inte att det är regeringens vilja.

Så svarade medlemmarna

Upplever ni att verksamheten är satt under ekonomisk press?

Ja	70 %	91 st
Nej	30 %	39 st

Har ni behövt göra anpassningar till den rådande ekonomiska situationen?

Ja	75 %	96 st
Nej	25 %	32 st

Om ja, vilken typ av anpassning?

(Flera val möjliga.)

Uppsägning av tjänstemän	14 %	13 st
Dragit ned på utbildning	49 %	47 st
Dragit ned på arbetsledning	20 %	19 st
Anställt assistenter med lägre ingångslön	43 %	41 st
Annat	46 %	44 st

Ser ni en påtaglig risk för att ni behöver avveckla under det närmaste året?

Ja	15 %	18 st
Nej	85 %	105 st

Hur länge bedömer ni att er verksamhet skulle kunna fortsätta, givet att schablonen räknas upp med ca 1,5 procent när löneökningarna följer kollektivavtal? (Cirka 2,2 procent)

Vi klarar det inte	12 %	15 st
1–2 år	33 %	42 st
2–4 år	32 %	41 st
5– år	23 %	29 st

Enkätundersökningen är genomförd under maj–juni 2019. Enkäten skickades till Arbetsgivarföreningen KFO:s medlemmar inom avtalsområdet personlig assistans med undantag för de medlemmar som är egna arbetsgivare.

Varför drabbar det särskilt oss äldre, seriösa verksamheter?

Det finns en mer eller mindre utbredd fördom om att personlig assistans är ett genomgångsyрке där bara unga arbetar och att det därför skulle vara billigt att ha assistenter anställda. Vi vill visa att det inte är på det sättet i våra verksamheter och har tagit fram några exempel på det.

I en av våra verksamheter har hela 12,5% varit anställda i mer än 18 år medan mer än 33% har varit anställda i mer än 10 år. I samma verksamhet har dessutom, som ren kuriositet, 2,5% av de anställda varit anställda i mer än 25 år.

I en annan verksamhet är det 22% som varit anställda i mer än 17 år och 46% som varit anställda mer än 9 år.

I ytterligare en verksamhet är det 1,37 % som varit anställda i mer än 18 år och 15,62% som varit anställda i 10 år eller mer.

En anordnare anger att de har 24 assistenter som har arbetat i mer än 18 år och ytterligare 66 assistenter som har arbetat mer än 10 år.

Hos en annan anordnare har 12% av assistenterna varit anställda i över 10år och 2% i över 18år.

De långa anställningstiderna innebär att lönekostnaderna blir högre än om vi hade haft en större omsättning. En större omsättning kan inte vara något vi ska behöva sträva efter. För de av våra uppdragsgivare som strävar efter låg omsättning är det ofta en nödvändighet för att få assistans med kvalitet. Och våra värdefulla assistenter som har varit anställda länge borde inte straffas genom att inte kunna erbjudas löneökningar över det vi måste ge enligt avtal, utan borde istället höra till dem som premieras genom den särskilda kompetens de tillägnat sig över tid.

I flera av våra verksamheter har lönekostnaderna blivit ett reellt problem. Vi kan inte avsluta våra anställdas anställningar och på så sätt sänka lönekostnaderna. Det är inte heller säkert så att det skulle ge lägre lönekostnader eftersom nyanställda ibland kräver mycket högre ingångslöner. Vi är fast i en rävsax som vi hamnat i för att vi vill bedriva seriös och kvalitativ verksamhet. Och det är politiken som har skapat rävsaxen. Om den inte tas bort riskerar ni att även våra verksamheter tvingas ge upp.

Det verkliga överskottet

Vi visade i vår förra rapport hur det er ut i verkligheten för oss anordnare som har hållit på ett tag. Vi är nödgade att ha ett överskott på assistansersättningen eftersom det finns oändligt många risker för oss som anordnare där vi måste kunna ta kostnaden trots att vi inte får någon ersättning. För att göra det riktigt tydligt vad vi behöver använda assistansersättningen till utöver rena lönekostnader, sociala avgifter och försäkringar har vi lånat en bild från IfAs Vägledningbok, bilaga 4.2.6.A, som är till hjälp för oss när vi ska göra en budget för assistansersättningen.

Vi utgår från en uppdragsgivare med samma genomsnittligt antal timmar som Försäkringskassan angav var genomsnittet för samtliga assistansberättigade i december 2018, 129,4 timmar per vecka eller 6 729 timmar per år. Det skulle 2019 ha gett 2 017 354 kronor för personens hela assistansbehov. Eftersom ca 90% går till löner ska 201 735 kronor täcka övriga kostnader. Tidigare har Försäkringskassan menat att ca 8% av assistansersättningen är vad som max bör gå till administration men skulle vi ta det så finns bara 40 347 kronor per år kvar till övriga kostnader i listan nedan.

Summa att fördela till nedanstående kostnader (exempel):	40 347
Utbildningskostnader (utom lön under utbildning)	
Interna kursavgifter (brukaren)	5 000
Avgifter för att gå på externa kurser (brukaren)	0
Interna kursavgifter (assistenter)	4 000
Avgifter för att gå på externa kurser (assistenterna)	10 000
Arvode för handledare eller dylikt	10 000
Hyra kurslokal och liknande	
Resa i samband med kursverksamhet (brukaren)	8 000
Resa i samband med kursverksamhet (assistenten)	16 000
Logi i samband med kursverksamhet (brukaren)	4 000
Logi i samband med kursverksamhet (assistenten)	4 000
Assistansomkostnader	
Resor	12 000
Assistansomkostnader i hemmet	4 000
Aktiviteter utanför hemmet	6 000
Övrigt	2 000
Personalomkostnader	
Personalvård	3 000
Mat (pedagogisk måltid)	12 000
Hyra av rum	13 200
Julgåvor/presenter	3 500
Möten/fester	3 000
Kostnader för arbetsmiljöåtgärder	
Enklare hjälpmedel	5 100
Personalvård av arbetsmiljökaraktär	5 000
Lönekostnader utöver schemalagd arbetstid (inkl sociala avgifter mm)	
Mertid/övertid	8 000
Semesterkostnader för t ex föräldraledighet	4 500
Lön under ej schemalagd utbildning/handledning	43 920
Traktamente	14 000
Restidsersättning	
Arbetsledararvode/lön för arbetsledning	
Uppsägningslön	50 000
Lön under sjukhusvistelse (utöver vad FK beviljat)	
Skattepliktiga förmåner till assistenterna	10 000
Summa (Fördelad till omkostnader)	249 220
Överskott/Underskott	-208 873

Det är alltså nödvändigt för en god assistansanordnare att göra en viss vinst. Det krävs för att kunna budgetera för oförutsedda händelser. Om dessa, i bästa fall, inte inträffar uppstår ett överskott. Det enda alternativet vore att staten garanterar kostnadstäckning för samtliga oförutsedda kostnader när de uppstår. Vi tror inte det är en önskvärd lösning eftersom vi kan se att det tar bort incitamenten för oss som goda arbetsgivare att fortsätta vara det.

[...det bevisas genom att det finns mer än 1000 privata bolag](#)

Regeringen har tidigare, genom minister Åsa Regnér, angett att assistansverksamheter går med för höga vinster. Det sistnämnda sades bevisas delvis genom att det finns mer än 1000 privata bolag. Det stora antalet ansågs visa på att det finns lönsamhet i branschen.

Vi kan nu visa att så många bolag har aldrig varit aktuellt inom assistansen. Inte när det påstods och inte idag. Det innebär att den nedskrivning av schablonen som genomförts har gjorts på felaktiga premisser.

I vår förra rapport redovisade vi statistik från Försäkringskassan som de tog fram den 15 oktober 2015 över assistansanordnare. Statistiken baserades på registrerade betalningsmottagaren som de assistansberättigade hade under den aktuella månaden. Där framgår att det fanns 673 betalningsmottagare, inkluderat kommuner men exkluderat anordnare med 1-2 uppdragsgivare. Redan där var det alltså tydligt att ”över tusen anordnare” är en myt som har drabbat oss, seriösa anordnare alltför hårt.

Storlek, antal brukare	Antal mottagare inkl. uppräknade LSS beslut
3-5	121 st.
6-10	153 st.
11-20	169 st.
21-30	85 st.
31-40	43 st.
41-60	52 st.
61-80	20 st.
81-100	11 st.
101-150	8 st.
151-200	1 st.
201-250	5 st.
250-ff	5 st.
Summa	673 mottagare av assistansersättning

Vi ville se vad som händer med assistansverksamheterna idag.

I en rapport som vi fick beställa från Försäkringskassan, den fanns alltså inte redan färdig vilket förvånar oss med tanke på att det torde finnas anledning för regeringen att följa frågan nära, kan vi se att antal betalningsmottagare som har fått utbetalning från

assistansersättningen från Försäkringskassan, kommunala samordnare samt personer som själva tar emot assistansersättning är undantagna under perioden oktober 2018 och juli 2019 uppgick till totalt 729 st. Tittar man årsvis ser man att som mest var det 818 anordnare som fick utbetalning år 2007. Siffran sänks år för år och 2017 var det 727 anordnare som fick ersättning.

Alla anordnare får inte ersättning varje månad. Några försvinner och några tillkommer och några får helt enkelt ingen ersättning en viss månad för att Försäkringskassan till exempel gör en utredning av en för sent inkommen tidsredovisning. Vi återkommer till det. I genomsnitt gjordes utbetalningar till 649 anordnare. Det lägsta antalet utbetalningar var i juni 2019 då endast 620 verksamheter fick utbetalning.

Vilka anordnare blir kvar?

I statistiken vi beställde från Försäkringskassan kan vi också se hur många anordnare som fått utbetalningar till assistansberättigade i våra olika län. På t ex Gotland ser det ut som om antalet anordnare har vuxit över tid. 2000 fanns det 10 anordnare som fick utbetalning. 2017 är det 18 anordnare som fått utbetalning. Tittar vi närmare på Gotland har nedanstående 30 anordnare fått utbetalningar under åren 2000- 2017. Gul markering innebär att verksamheten har gått in i en koncern. Grå markering innebär att verksamheten upphört.

- Assistans för dig i Sverige AB – har totalt fått utbetalningar i 17 län.
- Assistans kompetens i Sverige AB – har totalt fått utbetalningar i 13 län
- Assistans på Gotland AB – har totalt fått utbetalningar i 1 län. Lokal verksamhet som sålts till Wisby Assistans som i sin tur sålts till Humana
- Assistansakuten Livskvalitet AB – har totalt fått utbetalningar i 2 län. Lokal verksamhet
- Assistansbolaget i Sverige AB – har totalt fått utbetalningar i 21 län. Har bytt namn till Kura omsorg och ingår numer i Olivia.
- Assre service AB – har totalt fått utbetalningar i 2 län. Har bytt namn till Vi Omsorg och ingår sedan 2014 i Team Olivia.
- Atlas Assistans AB – har totalt fått utbetalning i 10 län. Ingår sedan 2016 i Livihop
- Barnards assistans AB – har totalt fått utbetalning i 1 län. Lokal anordnare. Har lagt ner under 2019.
- Blå Assistans - har totalt fått utbetalning i 12 län .
- Brukarkooperativet JAG – har totalt fått utbetalning i 21 län.
- CL Assistans – har totalt fått utbetalning i 3 län. Kontor i Östersund.
- Ekmans Assistansservice – har totalt fått utbetalning i 4 län. Har lagt ner under 2019
- Gotlando Personlig assistans AB – har totalt fått utbetalning i 1 län. Lokal verksamhet. Finns inte på Allabolag.se.
- Hela Sveriges Assistans – har totalt fått utbetalning i 17 län. Ingår sedan 2019 i Förenade Care
- Humana Assistans AB – har totalt fått utbetalning i 21 län.
- IGS Assistans – har totalt fått utbetalning i 5 län. Stockholmsbaserat företag som ingår i en mindre koncern, Swiral Group AB
- Klangstainen Invest AB – har totalt fått utbetalning i 1 län. Har enligt statistiken inte fått ersättning utbetald sedan 2014.
- LaVita Assistans AB – har totalt fått utbetalning i 3 län. Stockholmsbaserat företag
- Nordström Assistans AB – har totalt fått utbetalning i 20 län
- Olivia Personlig Assistans – har totalt fått utbetalning i 18 län

- Omsorgshuset i Stockholm – har totalt fått utbetalning i 7 län. Bedriver en rad olika verksamheter
- Rehab Station Stockholm AB – har totalt fått utbetalning i 5 län. Ägs av Praktikertjänst som bedriver en rad olika verksamheter
- Rehabassistans AB – har totalt fått utbetalning i 4 län. Baserat i Härnösand och Örnsköldsvik
- Sanda Stenhuse på Gotland AB – har totalt fått utbetalning i 2 län. Lokal verksamhet. Har enligt statistiken inte fått utbetalning sedan 2016 även om verksamheten i sig finns kvar. Ingår i en mindre koncern
- Skåne Assistans AB – har totalt fått utbetalning i 9 län. Gick i konkurs 2019
- Smart Assistans i Sverige AB – har totalt fått utbetalning i 4 län. Upplöst genom fusion 2018 med Förenade Care AB.
- Särnmarks Assistans AB – har totalt fått utbetalning i 16 län
- Wisby Assistans – har totalt fått utbetalning i 2 län. Ingår numer i Olivia Personlig assistans.
- Vivida Assistans AB – har totalt fått utbetalning i 18 län

Sammanfattningsvis finns alltså endast en (mindre) lokal verksamhet kvar på Gotland. 7 av de 30 anordnare som funnits över åren har på olika sätt blivit uppköpta av andra verksamheter. 6 har lagt ned. 1 anordnare som fått utbetalning saknas uppgifter om. Av de anordnare som fortfarande finns kvar är de flesta större verksamheter, koncerner eller bedriver flera olika typer av verksamheter.

Vi ser det som ytterst troligt att samma bild skulle visas vilket län vi än tittar på. Vår utredare tittar gärna vidare på detta om någon önskar finansiera det.

De tusen företagen som skulle bevisa lönsamheten finns alltså inte. Det finns en risk att vi är på väg mot att små eller medelstora företag och kooperativ lämnar assistansen eftersom det främst är vi som har missgynnats av de förslag som genomförts. Det finns också, enligt utredaren Stig Svensson, en risk för att de större anordnarna och koncernerna lämnar fältet om ersättningen blir för låg.

Den negativa utvecklingen av assistansersättningen missgynnar seriösa anordnare

Vi vill upprepa det vi skrev även i förra rapporten. Vi betraktar oss som seriösa anordnare. Vi är idéburna verksamheter som drivs av tanken bakom reformen om att assistansen ska skapa delaktighet, självbestämmande och integritet för våra uppdragsgivare. Vi arbetar med personalfrågor, utbildning och ger stöd till våra uppdragsgivare. Men vi närmar oss nu gränsen till vad vi förmår. Den låga uppräkningsen får till följd att vi tvingas se över våra anställdas löner eller dra in på utbildningar. Det är inte våra ”vinster” som är i fara. Det är kvaliteten på våra uppdragsgivares assistans.

Vi delar utredaren Svenssons uppfattning att det nuvarande sättet att försöka komma tillrätta med det regeringen menar är en för hög kostnad för assistansen riskerar att slå ut oss seriösa anordnare medan de som inte är lika nogräknade med att hålla hög kvalitet fortfarande kan skapa vinster ur systemet.

För oss, för vår personal och för våra uppdragsgivare är det en akut fråga att regeringen löser det här, inte om två eller tre år utan nu. Om ni väntar kan det vara för sent.

Efterskottsbetalningen och dess konsekvenser

I vår tidigare rapport redogjorde vi för problemet som efterskottsbetalning medfört. I avsnittet om Retroaktivitet nedan, redogör vi för den särskilda problematik just den frågan medför.

De problem vi hade tidigare kvarstår. Vi vill särskilt lyfta den oro vi som anordnare hela tiden lever under.

Att vara anordnare av personlig assistans innebär inte att man får ersättning för den assistans man anordnar. Utbetalningarna stoppas av Försäkringskassan dels vid problem med tidsredovisningar, något som lett till att vi mer eller mindre tvingats in i att börja använda kostsamma, digitala tidsredovisningssystem. Försäkringskassan redogjorde vid åtskilliga seminarier att det var manuella tidsredovisningar som stoppade upp utbetalningar. Men det är inte bara felande tidsredovisningar som stoppar upp utan även andra saker som t ex en assistent som når en viss ålder, en anställd som uppbär någon annan ersättning från Försäkringskassan och en rad andra orsaker. Varje gång en utredning av en anställd ska göras stoppas hela ersättningen för den uppdragsgivaren. Anordnare som inte har ett relativt stort kapital klarar inte av dessa osäkra utbetalningar i längden vilken är den troligaste orsaken till att små och medelstora anordnare nu tvingas fly undan branschen.

Övriga frågor

Ansökan

I vår ursprungliga rapport tog vi upp de problem kring ansökan om assistansersättning som vi har sett. Vi är medvetna om att rätten till assistans har behandlats av LSS-utredningen och berör därför inte de delar i rapporten som handlade om svårigheten att beviljas assistans. Däremot vill vi gärna återigen lyfta upp följande problem, som inte berörs av utredningen.

Läkarintyg

Många gånger tidigare har det betonats hur viktigt det är med en grundlig bedömning den första gången en person söker assistansersättning. Därefter skulle behovsbedömningen inte behöva vara lika omfattande vid omprövning. Det finns inget lagstadgat krav på att den sökande behöver bifoga ett läkarintyg med sin ansökan men i praktiken kräver Försäkringskassan ändå alltid in det. Detta framgår av Försäkringskassans vägledning 2003:6, avsnitt 7.5.1.

Många assistansberättigade har livslånga funktionsnedsättningar som är väl dokumenterade sedan årtal. Detta innebär inget undantag från Försäkringskassans regler, något som är ett slöseri med både tid och resurser. Vi är inte motståndare till läkarintyg men det borde användas vid den första ansökan och inte, som verkligheten är för många, om och om igen och inte när funktionsnedsättningen redan finns väldokumenterad på Försäkringskassan av andra skäl.

Förslag till beslut

När den enskilde har träffat Försäkringskassan och utredningen är klar tas ett förslag till beslut fram. Enligt Försäkringskassans vägledning ska handläggaren, om denne anser att ett angivet behov eller tidsåtgången för ett behov inte är rimligt motivera varför Försäkringskassan inte delar hans eller hennes beskrivning. Motiveringen ska vara tydlig. Så ser det inte ut i verkligheten. I själva verket är förslagen till beslut många gånger oerhört

omfattande, i en av våra verksamheter fick en uppdragsgivare ett förslag till beslut på 108 sidor (!), krångliga att förstå och många gånger finns ingen som helst motivering till varför handläggaren inte går med på det den sökande föreslår. Det bara anges ett antal timmar färre än vad den assistansberättigade sökt om. Hur kan det t ex förklaras när en person söker om 20 minuter 5 gånger per dag för toalettbesök men endast beviljas 7 minuter 4 gånger per dag?

Det kan inte accepteras att handläggare gör skälighetsbedömningar utifrån sina egna referenser när en assistansbehövande själv uppger den faktiska tidsåtgången. Detta händer ofta i utredningar och beslut. Om man påtalar det i kommuniserings svar eller vid omprövning är det ändå handläggarens skälighetsbedömning som gäller.

Våra uppdragsgivare kan och vill numera väldigt sällan ta sig igenom ett förslag till beslut själva. Det är för svårt att förstå vad Försäkringskassan säger ja och nej till och vad som är grundat på fakta respektive ”skälighetsbedömningar”.

Beslut

Grundläggande behov för barn

Vi välkomnar den utredning som minister Lena Hallengren har aviserat om föräldraansvaret. I vår ursprungsrapport visade vi på hur illa det var då, och hur illa det fortfarande är, för många barnfamiljer.

Väntetid/Jour

I ursprungsrapporten berättade vi om problem vi har stött på när det gäller jour och beredskap. LSS-utredningen berörde inte dessa problem över huvud taget. Inte nog med att samma problem vi tog upp då finns kvar. Det har också tillstött nya. De tidigare problem vi tog upp var t ex att det endast beviljas väntetid trots att den enskilde behöver aktiva assistansinsatser mer eller mindre oavbrutet under hela natten. Vi tog också upp ojämlikheten i avtal mellan den privata sidan och kommunerna. I kommunen betalar man för jourtid ut halva tiden i lön plus semesterersättning och OB och andra halvan i jourersättning. Vi har ingen möjlighet att göra det eftersom vi måste bära våra egna kostnader. Detta förhållande gör att det blir betydligt svårare för oss att rekrytera.

Dubbel assistans

Problemet med dubbel assistans kvarstår och det finns inga förslag till förbättringar. Det innebär att även om en person beviljas dubbel assistans för några minuter under en aktivitet så går det i princip inte att verkställa. Hur ska en seriös verksamhet kunna schemalägga två assistenter under en aktivitet utanför hemmet som tar flera timmar men bara ge den ena assistenten lön för 30 minuter? Konsekvensen kan nu som då bli att den assistansberättigade får avstå aktiviteter.

Hur får man använda timmarna och pengarna?

Vi tog tidigare upp att det kan vara svårt för den assistansberättigade att förstå de skyldigheter att anmäla förändrade förhållanden som finns. Försäkringskassan har sedan dess förtydligat sig något men det saknas fortfarande utgående information till den assistansberättigade som på ett enkelt och pedagogiskt sätt förklarar skyldigheterna.

65-årsgränsen

Ursprungsrapporten tog upp de problem som förekommer på grund av 65-årsgränsen. LSS-utredningen har inte över huvud taget berört dessa problem vilket vi tycker är tråkigt eftersom det här problemet i första hand drabbar assistansberättigade.

”Utåtagerande beteende”

Inte heller har LSS-utredningen tittat på de problem Försäkringskassans felaktiga beskrivning av utmanande beteende medför. Det är anmärkningsvärt att anordnare och uppdragsgivare som arbetar seriöst med den särskilda problematiken personer som har ett utmanande beteende har, drabbas om man med idogt arbete kan minska problematiken. Ett minskat utmanande beteende innebär neddragning och kanske indragning av assistansen, vilket leder till ett större utmanande beteende och behov av ny assistans. Detta borde inte få fortgå.

Bilkörning

Försäkringskassans tolkning på vissa orter, att den assistansberättigade inte kan få assistans för att köra bil eftersom assistenten inte kan köra bil samtidigt som de är assistenter, har inte heller den tagits upp av LSS-utredningen vilket innebär att problemet kvarstår. Det har också utökats så att det ibland ifrågasätts om assistenten kan dra kundvagnen och samtidigt vara assistent.

Retroaktivitet

De problem vi tog upp rörande retroaktiv ersättning är ett kvarstående problem och inga förslag till lösningar togs upp av LSS-utredningen. För att den enskilde ska kunna få ersättning från och med en månad innan ansökningstillfället fram till dess att beslut är fattat och vunnit laga kraft måste den enskilde, utan beslut, ha valt anordnare och skickat in blankett om det, skickat in korrekt blankett på vilka assistenter som ska arbeta och dessutom skicka in såväl tidsredovisningar som räkningar på dessa icke beslutade timmar.

För oss anordnare är detta en så stor risk att många inte längre kan ta den. Om vi går med på att anställa någon för icke beslutade timmar måste man också räkna med att inte säkert få igen de pengar som går till löner. Även om det inte är ett krav att ersättning i form av lön faktiskt betalas ut för att retroaktiv ersättning ska kunna betalas ut så kommer den assistent som utför arbete utan lön självklart att vinna en eventuell rättstvist om att få ut lönen. Det finns ju klar bevisning i form av de inskickade tidrapporterna.

Vård/egenvård

LSS-utredningen och senare även regeringen har tagit upp frågan om egenvård. Minister Hallengren har utlovat ett lagförslag där sondmatning och andning ska räknas som grundläggande behov i sin helhet. Vi är mycket glada åt förslaget men undrar samtidigt om det kommer att innebära att personer som t ex har lungsjukdomen KOL kommer att kunna beviljas assistans samtidigt som personer som endast har fysiska funktionsnedsättningar inte kommer att få det på grund av de allt restriktivare bedömningarna av grundläggande behov.

När det gäller uppdelningen mellan vård och socialtjänst föreslog vi i vår rapport att man skulle titta på möjligheten att hitta en lösning som möjliggör den lösning som används redan idag, dvs att privata anordnare utför vården mot ersättning från kommun eller landsting. Det som saknas är bara att göra detta juridiskt hållbart, t ex att landstinget eller kommunen kan avtala med privata anordnare om att de utför insatser men att landstinget eller kommunen behåller vårdgivaransvaret.

Risker med att vård inte ger rätt till assistans men att egenvård gör det

LSS-utredningen berörde inte heller de problem det medför att assistansberättigade önskar få sin vård bedömd som egenvård om det senare ger rätt till assistans men inte det förra och att det även kan finnas incitament för vården att bedöma behov som egenvård eftersom kostnaden då hamnar på staten istället för på landsting eller kommun.

Vi lämnade ett förslag till lösning, skatteväxling eller krav på överenskommelser/samverkansavtal om finansieringsansvar när en person behöver såväl personlig assistans som vård men blev inte kontaktade för att få diskutera det närmare.

Vårt förslag till lösning bygger på att det redan finns praxis på delade kostnader mellan kommun och stat i assistansersättningen där kommunen betalar de 20 första timmarna för varje assistansberättigad. Det finns också exempel på landsting som finansierar en del av assistansen genom en överenskommelse mellan Försäkringskassan och landstinget.

Vi lyfte också frågan om Avancerad sjukvård i hemmet i vår rapport. Det är inte ovanligt med en komplicerad sjukdomsbild för den som är beviljad assistans. Det gör det viktigt med stöd från vården på ett tryggt och säkert sätt. Vi menar att för många av dessa personer hade personlig assistans i kombination med insatsen Avancerad sjukvård i hemmet, ASIH varit en mycket god lösning.

Vårt förslag är att alla som har rätt till personlig assistans också får möjlighet till att vid behov få hjälp genom ASIH som är ett komplement eller alternativ till slutenvård när den basala hemsjukvården inte räcker till. Den är ofta förbehållen patienter livets slutskede. Det är inte ovanligt att ASIH varvas med palliativ vård inom slutenvården.

Personliga assistenter

Rekrytering

Sedan den tidigare rapporten skrevs har rekryteringsläget inom assistans hårdnat ytterligare. Enligt Arbetsförmedlingens "yrkesbarometer" är det mycket lätt att få arbete som assistent i stort sett i hela landet. Det innebär på motsvarande sätt att det är mycket svårt att hitta assistenter i stort sett i hela landet.

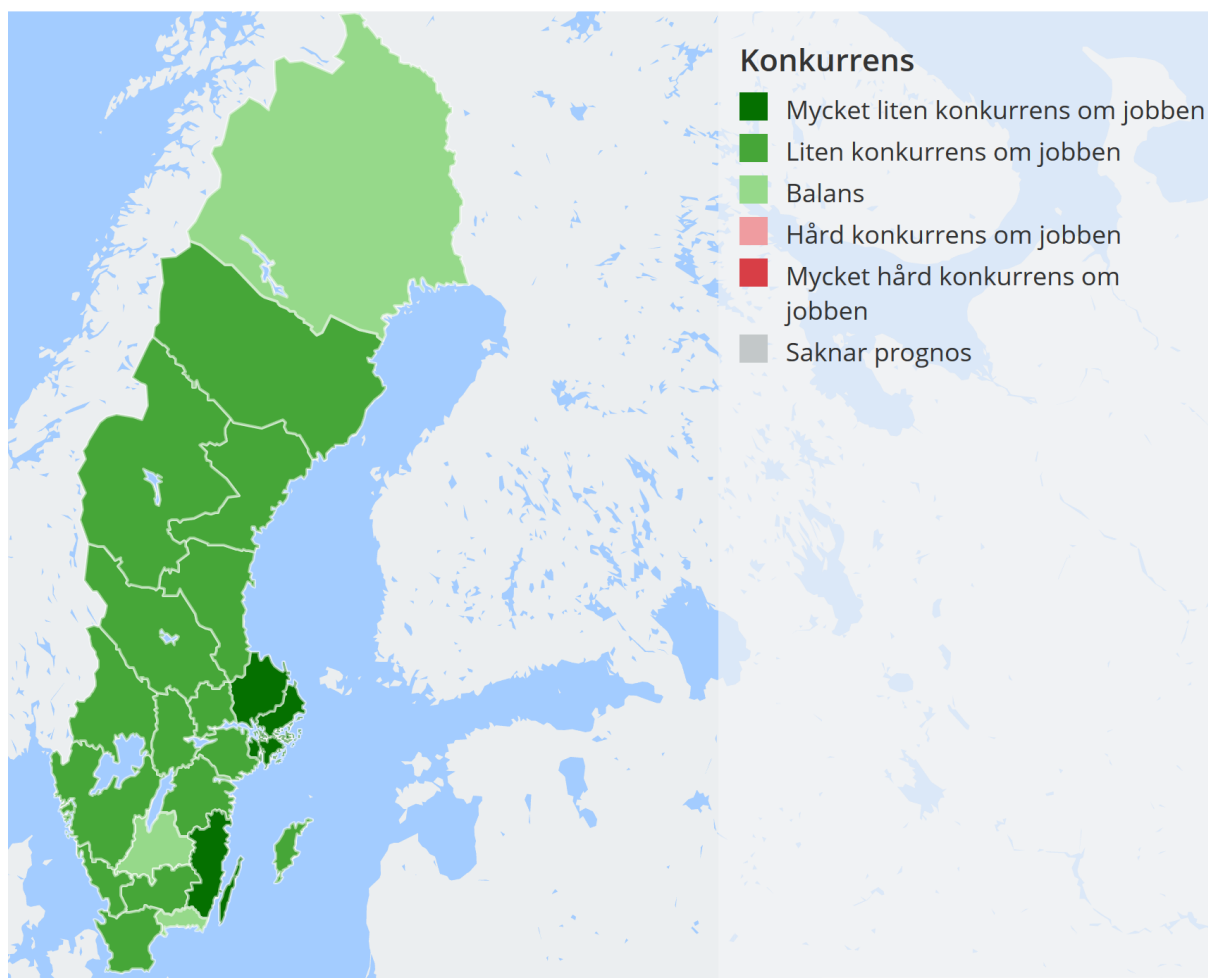

Bild från Arbetsförmedlingens Yrkesbarometer 190827

Vi ser att det finns två orsaker till att det är svårt att rekrytera. Dels ryktet kring assistans och yrkesrollen personlig assistent. Dels lönedelen. Vi beskrev de ekonomiska svårigheterna som bland annat berör lönedelen under avsnittet Ekonomi men vill återigen ta upp förslaget vi lämnade i förra rapporten, att det borde genomföras en större informationssatsning kring yrkesrollen för att på det sättet hjälpa upp rekryteringen. Det skulle t ex kunna ske i samarbete mellan brukar/intresseorganisationer och Arbetsförmedlingen.

Administration

Redovisning

Frågan om redovisning berörs inte av LSS-utredningen. Vi påtalade i den förra rapporten på ett flertal problem som är av den karaktären att de kan skada assistansen. Ett av problemen vi berörde är att anordnaren är så rättslös när det gäller eventuellt bedrägeri från den assistansberättigades sida. Om den assistansberättigade ljuger för anordnaren är det ändå anordnaren som blir återbetalningsskyldig. Det är bara den assistansberättigade (eller dennes legale företrädare) som skriver under räkningen till Försäkringskassan men det är betalningsmottagaren som blir återbetalningsskyldig om någon lämnar fel uppgifter till Försäkringskassan och det är nästan uteslutande anordnaren.

Vi pekade också på problemet att efter det att lagen ändrades så att även legal företrädare kan bli återbetalningsskyldig godtar Försäkringskassan ibland att någon annan skriver under räkningen i den assistansberättigades ställe, t ex en assistent, arbetsledare eller anordnaren själv. Med det förfaringsättet menar vi att lagen har blivit helt uddlös och måste justeras.

Efter att efterskottsbetalningen infördes i oktober 2016 är kraven höga på anordnaren att lämna in korrekta och kompletta redovisningar så tidigt som möjligt. Det beror på att ingen ersättning betalas ut innan det kommit in. Många vittnar om svårigheten att hinna kontrollera riktigheten i de uppgifter som lämnas. Att göra rättelser är svårt och innebär ofta att Försäkringskassan stoppar kommande utbetalningar - något som innebär ännu större svårigheter.

Ett ytterligare problem är att Försäkringskassan inte anser sig ha någon möjlighet att informera anordnaren om när kompletta handlingar kommit in. De anser sig inte heller ha någon möjlighet att informera om när anordnaren anställer en person som Försäkringskassan inte kommer att bevilja ersättning för.

Tid som jämställs med lämnad assistans

En av våra största besvikelser med LSS-utredningen var att frågan om sjukhusvistelsen inte berördes. Enligt Försäkringskassans tolkning av 6 § förordningen om assistansersättning jämställs tid efter det att den försäkrade avlidit eller intagits på institution eller liknande med lämnad assistans endast när den assistansberättigade själv anställer sina assistenter. Tolkningen beror på meningen ”uppbär lön från den försäkrade”. Med tid som jämställs med lämnad assistans räknas också tid när ordinarie assistenter är sjukskrivna och uppbär sjuklön.

Vi beskrev de problem regelverket och tolkningen av detsamma medför i den tidigare rapporten. Samtliga problem kvarstår varför vi kortfattat redogör för dem igen.

Sjukhusvistelse

För den som inte själv anställer sina assistenter är det inte tillåtet att använda sin assistansersättning vid en eventuell sjukhusvistelse annat än om det finns så kallat särskilda skäl. Om sådana finns kan den assistansberättigade ha med sig assistenterna under en kortare tid, fyra veckor. Finansdepartementet sägs inte vilja godkänna förändringen eftersom det inte kan bevisas att det inte medför någon kostnadsökning. De timmar den assistansberättigade skulle ha haft rätt till under sjukhusvistelsen försvinner inte utan dessa kan användas när som helst under återstående beräkningsperiod vilket gör finansdepartementets avoghet svårförstådd.

Samverkanskrav vid utskrivning saknas

När en person som har statlig assistansersättning hamnar på sjukhus saknas lagstöd för att anordnaren ska få besked om utskrivning i den nuvarande lagstiftningen, lag (1990:1404) om kommunens betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård. I det lagförslag som föreslås ersätta denna lag den 1 januari 2018, [Samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård](#) finns inte heller privata anordnare med i bilden annat än möjligen om dess uppdragsgivare har kommunal ersättning enligt LSS. I lagrådsremissen finns följande mening med: ”Även privata utförare med finansiering från landsting eller kommun kan vara berörda enheter.”

Det bristande kravet på information från vården till den privata anordnaren kan få till följd att en assistansberättigad person skrivs ut utan att anordnaren känner till det. Trots det är anordnaren skyldig att tillgodose assistansbehovet.

Om utskrivningen sker relativt omgående efter inskrivning är det ett mindre problem men om utskrivningen sker efter den längsta tid en assistansberättigad kan beviljas assistans under sjukhusvistelse tvingas anordnaren ofta säga upp de personliga assistenterna. I dessa fall kan den assistansberättigade komma hem till en situation där det helt saknas assistenter. Det förslag som gått till lagrådsremiss måste alltså kompletteras med att information ska lämnas även till privata anordnare av insatser enligt LSS, oavsett vem som finansierar insatserna.

Föräldrar får inte stanna hemma för vård av barn om de är anställda som assistenter trots att de avstår från att arbeta.

Enligt Försäkringskassan beviljas inte en förälder som arbetar som personlig assistent föräldrapenning även om föräldern avstår att arbeta som assistent för att istället kunna vara med sitt barn som "bara förälder" och en vikarie anställs i förälderns ställe.

Dödsfall

Assistansersättning betalas inte ut efter dödsfall för den assistansanvändare som har valt en privat eller kommunal anordnare. Det är bara när personen själv anställer assistenter som ersättning kan betalas ut efter dödsfall. Detta är ett stort problem för mindre anordnare. Det finns normalt ingen möjlighet till omplacering. Det finns heller inte någon annan ersättning än assistansersättningen att betala ut uppsägningslöner med. Hade det varit en större anordnare kunde anordnaren tidigare lägga undan ersättning för att betala den här typen av kostnader men i nuläget finns inte den möjligheten på grund av nedskärningarna i assistansersättningen.

Här hade en lösning kunnat vara att låta alla assistansanvändare behålla assistansersättningen under en period efter dödsfall för att garantera de anställda uppsägningslöner. Om de anställda kan få annan anställning bör ingen ersättning utgå till anordnaren.

Och så slutligen - fusk och bedrägerier

Vi avslutade vår förra rapport med att skriva om fusk och bedrägerier och vill gärna göra det även denna gång. Fusk och bedrägerier – hur kan det förekomma trots alla de åtgärder som regering, riksdag och myndigheter vidtar?

- Anordnaren ska ha tillstånd.
- Inspektionen för Vård och omsorg, IVO har rätt att göra tillsyn.
- Alla assistenter ska lämna in sina tidsrapporter. Dessa granskas av Försäkringskassan, manuellt idag och digitalt om några månader. Flera "larmpunkter" är inlagda för att enklare kunna se var bedrägerier kan misstänkas. T ex ifrågasätts när assistenter arbetar för många timmar eller bor för långt ifrån brukaren.
- Assistansersättning utbetalas inte om assistansen har utförts av någon som är under 18 år, har arbetat mer än vad som är tillåtet eller av någon som saknar förmåga att utföra arbetet som assistent till följd av "ålderdom, sjukdom eller liknande orsak".
- För assistans som utförs utanför EES av en person som är bosatt utanför EES betalas assistansersättning bara ut om det finns särskilda skäl.
- Om assistansersättningen inte har använts till kostnader för personlig assistans ska den

lämnas tillbaka av den assistansberättigade eller av den som är mottagare av assistansersättningen. Om den assistansberättigade är ett barn ska återbetalning göras av förmyndaren istället.

- Den som är assistansanordnare ska för att möjliggöra kontroll av ovanstående innan assistansen börjar utföras och därefter vid förändringar lämna uppgifter till Försäkringskassan som visar om assistenten är närstående till eller lever i hushållsgemenskap med den assistansberättigade, om assistenten har fyllt 18 år och om assistenten är bosatt inom eller utanför EES-området.
- Det har införts möjligheter för IVO att göra hembesök hos den assistansberättigade när assistansen utförs av någon som är närstående eller lever i hushållsgemenskap med den assistansberättigade och kommunen inte är anordnare.
- Alla assistenter, anordnare, Försäkringskassan och kommunen har ansvar för att rapportera risker för eventuella missförhållanden eller missförhållanden till anordnaren som dessutom ska rapportera vidare till kommunen (LSS-beslut) och till IVO om det är ett allvarligt missförhållande
- Alla som arbetar för ett barn ska ha lämnat in utdrag ur belastningsregistret innan de börjar arbeta.
- Alla som arbetar för ett barn eller om den assistansberättigade har barn ska anmäla till socialnämnden om man misstänker att barnet far illa
- Alla anordnare ska ha dokumentation och ett kvalitetsledningssystem
- Om den assistansberättigade använder dubbel assistans eller jour annorlunda än sitt beslut medför det att Försäkringskassan gör en omprövning
- Den som anordnar assistansen får ett delat ansvar med den assistansberättigade och ska lämna in uppgifter till Försäkringskassan som skulle kunna leda till att den assistansberättigade ska mista timmar.
- Försäkringskassan får också rätt att fråga anordnaren vid behovsbedömning om de anser att det behövs.
- Det finns en särskild lagstiftning som riktar sig just mot bedrägerier mot assistansersättningen (och andra bidrag); bidragsbrottslagen
- Det finns en särskild "fuskgrupp" som utreder misstänkta brott mot bidragsbrottslagen.
- Assistansersättning lämnas inte retroaktivt om inte assistansen redovisas under handläggningstiden

Hur är det möjligt att någon kan komma undan med fusk och bedrägeri trots allt ovanstående? Svaret är naturligtvis att det finns brottslingar överallt. Inom alla länder, inom alla system. Men är rätt lösning på eventuellt kvarstående problem att fortsätta "svälta ut" oss seriösa, privata anordnare? Regeringens expert, Stig Svensson tyckte motsatsen.

Oseriösa företag som har löner och sociala förmåner lägre än gällande kollektivavtal ges en konkurrensfördel med den schablonersättning som betalas ut.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Grundlön	131,24	134,44	138,22	141,05	144,16	147,34	150,59
<i>Ob-tillägg (11,5 %)</i>	<i>15,09</i>	<i>15,46</i>	<i>15,9</i>	<i>16,22</i>	<i>16,59</i>	<i>16,97</i>	<i>17,37</i>
Semesterlönelltillägg (13 %)	17,06	17,48	17,97	18,34	18,74	19,15	19,58
Summa lönekostnader	163,39	167,38	172,09	175,61	179,49	183,47	187,53
Arbetsgivaravgifter (31,42 %)	51,34	52,59	54,07	55,18	56,40	57,65	58,92
Avtalsavgifter (0,21 %)	0,34	0,35	0,36	0,37	0,38	0,39	0,39
Pensionsavgifter (6,83 %)	11,16	11,43	11,75	11,99	12,26	12,53	12,81
Summa lönebikostnader	62,84	64,37	66,19	67,54	69,03	70,56	72,12
Summa löne- och lönebikostnader	226,23	231,75	238,28	243,15	248,53	254,03	259,66
Övriga kostnader (höjt med löneökningen i %)	48,93	50,26	51,77	52,9	54,12	55,36	56,63
Totalt	275	282	290	296	303	309	316
Faktisk ökning	275	280	284	288	291	295,40	299,80